

Çocuklar yolda

Arbeitskreis
Neue Erziehung e.V.

Extrabrief **Çocuklar yolda**

Emel altı yaşına bastı ve artık annesine ve babasına emin adımlarla yol gösteriyor. Artık kız kardeşinin gittiği eski yuvanın yolunu ezbere biliyor. Bisikletine binip severek kılavuzluk yapıyor veya arabanın arkasına oturup babasına yoğun sabah trafiğinde kestirmeleri tarif ediyor: “Şimdi sağa, baba – ve ben sana söyleyene kadar düz git.”

Okulların başlaması ile Emel’in dünyasına hareketlilik geldi. Okulun yolu eskisinin iki katı ve daha tam bilinmiyor. Emel okula başladığından beri erken kalkmaya, sınıf arkadaşlarına, öğretmenlere, öğretmenlere, dersde uslu oturmaya – ve değişik bir ortama, gittiği yuvadan çok daha büyük ve karmaşık okul bahçesine ve daha başka bir çok yeniliğe alışmak zorunda.

Okulun başlaması ile aile yaşamı da değişiyor, günlük yaşamın yeniden düzenlenmesi gerekli. Veliler, çocuklarını arabaları ile ortaklaşa götürebiliyor veya anne ile baba ilk zamanlar çocuklarını değiştirerek okula götürüyorlar. Aynı zamanda da çiçeği burnunda ilkokul çocuğu kendi işini kendi görmek için büyük bir adım atıyor ve kendi hareket alanı okul yolunda ve genelde genişliyor. Hareket alanının genişlemesi yeni sorumluluklar getiriyor, çocuklar da bunlarla gelişıyorlar.

Bırakmasını öğrenmek

Küçük adımlarla serbestleşmek erken başlar. Metin, lokantada garsona koşup rafın üstünde duran büyük şeker kavanozunu işaret ederken ilk kez bir aşama sağlamış oluyor. Aynur dört yaşında, ama hafta sonunda yuva arkadaşı Leyla’nın evinde gecelemeye gitmeye hazırlanırken geceliğini, diş fırçasını ve oyuncak ayısını bavuluna kendisi koyuyor. Ve Murat Pazar sabahları ilk uyanan oluyor, çünkü köşebaşındaki fırına gidip kahvaltı için ekme almaya sabırsızlanıyor.

İlkokul öğrencileri şehirde nasıl hareket ederler ve anneleri ve babaları onları nasıl harekete geçirebilir

Bu deneyimlerin her biri aile içi yaşamı aşır, çocuğun ufkunu genişletiyor. Bunlar, çocuğun güvenli ve kendinden emin olarak toplumsal yaşama katılımının adımlarını oluşturuyor.

Okula başlamak serbestleşmek için bir adım daha. Okul, büyük aşamalar vaad ediyor: Okumak-yazmak, hesap yapmasını öğrenmek. Tüm bunlar çocuğun ilgisini çekiyor ve hayal gücünü geliştiriyor. Ve her şeyden önce okul yaşamı serbestlik vaad ediyor. Nihayet büyüklerin bildiklerini öğrenmeye başlamak, çocukların kendi ayakları üzerinde durabilmek duygusunu ve özgüvenini geliştiriyor.

Bu durum, anneler ve babalar için de yeni görevler getiriyor. Onlar, çocuklarının sevincini paylaşıyor, çocuklarının gelişen özerkliğinden ve okul yaşamında başarılı olmalarından gurur duyuyorlar. Ancak, birçok anne ve baba aynı zamanda çocuklarının onları korumasından biraz uzaklaşıp kendi yollarını çizmeye başlamalarından üzüntü duyuyorlar. Anne-babaların, çocuklarını korumak ile onları kendi deneyimlerini yaşamaları için biraz kendi başlarına bırakmak arasında bir denge kurmaları gerekiyor. Belki de Emine’nin gittiği ilkokulun birinci sınıfının girişinde asılı olan yazı bunu dile getiriyor: “Ben artık büyüdüm. Buradan itibaren kendi yolumu bulurum.”

Çocuğunuza, onun kendi çevresini tek başına keşfetmesine olanak tanıyarak destek verebilirsiniz. Size “Bunu artık kendi başıma yapabilirim” dediğinde ona güvenin ve onun serbest hareket etme arzusuna destek olun.

Hareket akıllandırır

Çocukların sağlıklı gelişimi için hareket temel bir koşuldur. Koşmak, dans etmek, top oynamak veya sadece hoplayıp zıplamak, sadece zevk vermekle kalmayıp çocuğu güçlendirir ve koordinasyon ve denge duygusunu geliştirir. Hareket, çocukların kendi vücutlarına sağlıklı bir bakış açısı getirir, aynı zamanda ruh sağlığının gelişimine destek olur ve konsantr olmayı ve öğrenme yeteneğini de geliştirir. Okula sık sık tek başına giderek sürekli çevresi ile iletişim kuran çocuğun matematiksel bağlantıları kurabilme yeteneği, sürekli araba ile okula giden çocuktan daha iyi gelişir.

Komşularla, mahallede, çocuk parkında oynarken arkadaşlıklar oluşur – arada çıkan anlaşmazlıklar ve rekabetler de burada çözülür. Çocuklar, ancak başka çocuklarla birlikte hareket ederlerse, bir arada olmanın basit kurallarını da öğrenirler.

Çocuklar yolda – ama nasıl?

Değişik ulaşım olanaklarını kullanmak, enerjinin de kısıtlı olduğu günümüzde okuma-yazmayı veya hesaplamayı öğrenmek kadar önem kazandı. Bu nedenle çocuklar erken yaşta, bir yerden diğer bir yere gitmek için var olan değişik ulaşım olanaklarını öğrenmelidirler. Ancak, onlara bu yönde nasıl destek olabiliriz?

Yaya. Altı yaşındaki Kemal'in gittiği ilkokul evden 400 metre uzaklıkta, o okula baştan beri kendi başına yürüyerek gidiyor. İlk haftalarda babası ona refakat ediyordu. Babası Kemal'e en önemli trafik kurallarını öğretti. Ona, neden sadece trafik lambasından karşıya geçmesi gerektiğini ve sadece yeşil ışığa güvenmeyip her zaman arabalara da bakması gerektiğini anlattı. Artık Kemal her sabah yola çıkmadan, ilkokula başlayan her çocuğa hediye edilen parlak sarı renkli BVG-kepini gururla takıyor.

Zor bir konuyu annenin ve babanın olmadığı bir ortamda da çözebilmek, çocuğun özgüvenini arttırdığı gibi zihinsel gelişimini de olumlu etkiler. Çocuklar ancak bu yoldan elde edecekleri deneyimler ile gelecekteki yeni engelleri de aşabilme güvenini kazanırlar.

- Çocuklarınıza hareketlilik kazandırabilmek için onları olimpiyatlara hazırlar gibi çabalamak gerekli değildir. Çocuklarınıza, açık alanlarda arkadaşları ile oynamak olanağı tanıyın. Boş zamanlarınızda ailece gezmeye gidin, parklarda dolaşın veya piknik yapın.

Örneğin, Perihan'ın annesi onu haftada iki kez okuldan bir saat geç alıyor, böylece Perihan arkadaşı Kim ile okul bahçesinde paten kayabiliyor. Yeşim hafta sonunda annesi ve babası ile bisiklet gezisine çıkıyor. Dokuz yaşındaki Vinzenz ve Aydın okuldan sonra birlikte U-Bahn'a yürüyorlar ve birlikte eve gidiyorlar. Ve hatta dönüşümlü olarak birisinin annesi veya babası tarafından araba ile okuldan alınan Emel ve sınıf arkadaşı Oscar, arabanın içinde hareketli bir bulmaca oyunu oynuyorlar: "Ben, senin görmediğin bir şeyi görüyorum...." Çabuk davranıp bakamayan kaybediyor: "Geçti bile!"

Kitap önerisi:

Sybillie Wanders: "Bewegung macht klug. Bewegungsspiele für die Entwicklungsförderung ihres Kindes."

ISBN 3898584038, 160 Seiten.

Yaya gitmek, bir yere gitmek için en doğal şey olduğu kadar en ilginç olanıdır da. Çocuklar, yaya giderken arabanın arka koltukta oturduklarından çok daha fazla yenilikler keşfederler. Başka çocuklarla yolda iseler, konuşacak, gülüşecek zamanları da oluyor. Bu ise arkadaşlıklar oluşturur, bu arkadaşlıkların pekiştirir.

Okul yolunu çocuklarınız ile birlikte keşfedin, buna zaman ayırın. Ancak, tehlikeli yerlerden geçmeyin! En kısa yol değil, en güvenli yol, en doğrusudur. Birçok okul için, en güvenli okul yolunu gösteren Okul Yolu Planları hazırlanmıştır. Hem tehlikeli yerleri, hem de çocuklar için ilginç yerleri gösteren Çocuk Şehir Planları da yararlıdır.

Okul Yolu Planlarına ilişkin bilgiler için: www.schulwegplaner.de

- Çocuğunuz yolda giderken biraz sağa-sola bakmak istiyorsa, anlayış gösterin. Çocuğunuzun doğal merakını destekleyin ve çevredeki ilginç görüntüleri ona gösterin.
- Yol daha uzun da sürse, çocuğunuzun başka çocuklarla birlikte okuluna gitmesine izin verin. Çocuğunuz yaşlarıyla birlikte olmaktan, yetişkinlerin yanında olmaktan daha fazla hoşlanacaktır.

Kamu ulaşım araçları. Otobüs ve U-Bahn/S-Bahn/Tramvay en güvenli ulaşım araçlarıdır. Bu araçlarla istenilen yere ulaşım mümkündür. Ancak, bunun da öğrenilmesi gerekir. Aydın ve Linus artık deneyimli U-Bahn ve S-Bahn yolcusu oldular. Altı ay önce ikisinin ailesi üç hafta sonunda çocukları ile birlikte U-Bahn gezileri düzenleyerek onlara nelere dikkat etmeleri gerektiğini gösterdiler. Aydın ve Linus aileleri ile birlikte daha önceden yapmış oldukları gezilerde birçok şeyi öğrenmişlerdi – geçerli bir bilet kullanmak, trenlerin değişik hat numaraları taşıdığı ve buna bakarak hangi trene binmeleri gerektiği, ve tabii trenin kapısının açılması için düğmeye basılması gerektiğini. Bazı şeyler ise Aydın ve Linus için yeni idi. Linus, hangi U-Bahn’la nereye gidilebileceğini gösteren U-Bahn planlarına hayran kalmıştı. Babasının, istedikleri semte gitmek için hangi yöne gitmeleri gerektiğini nasıl bildiğini nihayet öğrenmişti. Aydın ise, yaşlı ve engelli insanlar için kapıya yakın yerlerin ayrılmış olmasını çok doğru bulmuştu.

Bisiklet ile güvenli bir şekilde yola çıkabilmek için çocukların aynı anda değişik şeyleri yapmaları gerekiyor. Dengeyi sağlamak, bisikleti yönlendirmek, saparken el işareti vermek ve fren yapmak, trafik akışını göz önünde tutmak, öngörülü düşünmek ve ani durumlarda çabuk tepki göstermek.

Bunun için ise yüksek bir konsantrasyon, vücuduna hakim olmak ve koordinasyon gereklidir. Bu nedenle trafik kurallarına göre 8 yaşından küçük çocukların bisikletle kaldırımlarda gitmeleri zorunludur.

www.adac.de/verkehr/verkehrserziehung adlı internet sitesinden ücretsiz olarak “Sicher mit dem Fahrrad” (Bisiklet ile güvenli) adlı broşürü ısmarlayabilirsiniz.

Altıbuçuk yaşında olmasına rağmen gayet iyi bisiklet kullanan Kemal okula gene de yürüyerek gitmek zorunda.

Hareket birleştirir

En sonunda Aydın ve Linus tek başlarına yola çıktılar. U-Bahn planını bir define haritası gibi ellerine aldılar ve annelerinin ve babalarının onları gururla bekledikleri U-Bahn istasyonuna ulaştılar. O günden beri okula birlikte gidip geliyorlar. Linus evden U-Bahn’a birkaç dakika yürüyerek ulaşıyor. Orada her sabah Aydın’la buluşuyor. Annesi Aydın’ı her sabah araba ile istasyona getiriyor ve öğleden sonra tekrar alıyor. Aydın’ın annesi böylece her gün yaklaşık 35 dakika tasarruf ediyor.

www.bvg.de adlı internet sitesinde gitmek istediğiniz yere hangi U-Bahn ile en kolay ulaşabileceğinizi öğrenebilirsiniz. “S-Bahn fahren - kinderleicht” (S-Bahn’la gitmek çocuklar için kolay) adlı broşür ise (www.s-bahn.de adlı internet sitesinde) çocuklar için yararlı bilgiler ve gezi alanlarını gösteren bir Çocuk-S-Bahn-Planı içeriyor.

Bisiklet. Kemal ilk hız rekorlarını yandan tekerlekli çocuk bisikleti ile kırmıştı. Daha üç yaşında iken bisikleti ile babasını geride bırakıyordu. Emel ise dört buçuk yaşında iken bile bisikletinin yandan destekleyici tekerleklerini bırakmak istememişti. Gene de, yaz tatilinde bunu denedi ve bir-iki kez düştükten sonra başarılı oldu. Çocukların çoğu en geç ilkokul çağında bisiklete binmesini öğrenmiş oluyorlar. Ancak, anneler ve babalar ilk zamanlarda bisikletin bir oyuncak gibi kullanılmasına ve sokaklardan uzak yerlerde binilmesine dikkat etmelidirler.

Buna karşılık babası zamanı olduğunda oğlu ile küçük bisiklet gezileri yapıyor. Bazen yakındaki bisiklet deneme alanına gidiyorlar. Kemal burada slalom ve düz gitme çalışmaları yapıyor, dönüşte ise yolu uzatıp üç trafik ışığından geçerek eve dönüyorlar. Böylelikle Kemal babasının gözetimi altında büyük şehir trafiğinde bisiklet kullanmayı denemiş oluyor.

- Birlikte bisiklet gezileri yaptığımızda çocuklarımızın hep önden gitmelerine dikkat edin ki onları hep görebilesiniz.
- Motorlu taşıt sürücülerinin küçük bisikletçileri görebilmeleri için çocuğunuzun bisikletine uzun bir sopaya bağlı kırmızı bir bayrak takın.
- Çocuğunuzun bisiklet kullanırken mutlaka bir kask takmasına dikkat edin.

Anne ve baba ‘taksisi’. Birçok çocuk büyük şehri bir arabanın arka koltuğunda oturarak tanıyor. Annelerin ve babaların çocuklarını şehirde taşıt ile gezdirmelerinin değişik nedenleri vardır. Trafik kazalarından veya bir saldırıdan korkuyor olabilirler. Çok kez işe giderken çocuğu yol üzerindeki okula bırakmak kolay olmaktadır. Bu nedenlerden dolayı anne ve baba taksisinin olumsuz yanları gözden kaçmaktadır: Gerçekte ise trafik kazasına uğrayan çocukların yaklaşık üçte biri bir taşıtın içinde iken kazaya uğruyor. Ve her araba seferi kaza riskini arttırıyor, özellikle okul yolunda iken. Sürekli taşıt ile giden çocuklarda hareket eksikliği oluyor – bu ise sağlığa zarar veriyor. Ve de, araba trafiğinin çevreye ve iklime verdiği zararları da unutmamak gerekli, bu zararların faturası ise yetişkinlerden çok çocuklara kesiliyor.

Tüm bu nedenler, araba kullanmaktan vazgeçmek için düşünmeye yeterli. Ama, mutlaka araba kullanmak gerekiyorsa, bunun yerine çocuğun hareketliliğini sağlayacak başka olanakları düşünmeli. Ulaşma noktaları da bulunabilir: Örneğin altı yaşındaki Mert, doğrudan okulun kapısında arabadan inmeyi pek 'cool' bulmuyordu. Bu nedenle babasını, hiç olmazsa okul yolunun son kısmını yürüyerek gitmeye ikna etti. Şimdi Mert okula yüz metre kala arabadan iniyor. Bu ikisi için de iyi oldu: Mert, kendini yetişkin bir insan gibi hissediyor, babası ise böyle kendine güvenen bir oğlu olduğu için gurur duyuyor. Ve bu örnek başkalarını da etkiliyor. Emel ve Oğuz arabamın arka koltuğundalar, heyecanlanıyorlar: "Bak anne, Mert tek başına yürüyor!" Böylece Oğuz'un annesi onlara da arabadan inip yolun son metrelerinde Mert'e katılmalarına izin veriyor. Belki de onlar gelecekte daha uzun mesafeleri de birlikte yürürler.

- Çocuğunuzun sınıfındaki diğer annelerle ve babalarla konuşun, belki bir aile diğer çocukları da arabası ile götürebilir. Böylece gereksiz araba seferleri önlenmiş veya kısaltılmış olabilir. Çocuklar belirli bir yerde buluşarak okula birlikte yürüyebilirler.

Kurallar güven verir

Çocuklarının şehirde tek başına ve kendinden emin olarak hareket edebileceklerine güvenen annelerin ve babaların içi rahat olur, kendilerine daha fazla zaman ayırabilirler. Kendine güvenen ve dikkatle yolda yürüyen çocuklar da yetişkinlerden daha bağımsız olurlar. Kısacası: İki taraf için de söz konusu olan, daha serbest ve daha özgüvenli olmak – ve karşılıklı güven oluşturmaktır.

- Çocuklarınızla birlikte yakın çevreyi dolaşmak, çocuk parkına gitmek veya çocuğun arkadaşlarını ziyaret etmek, iyi bir başlangıç olabilir. Bu sırada çocuğunuza trafik kurallarını ve olası tehlikeleri anlatabilir ve kendi örnek davranışlarınızla çocuğunuza nasıl hareket etmesi gerektiğini gösterebilirsiniz.
- Ayrıca, çocuğunuzun yakın çevredeki insanları tanıması, gerektiğinde onlardan yardım isteyebilmesi için yararlıdır.

Emel, birkaç gündür annesi ile rolünü değiştirdi. Emel, annesini elinden tutup onu Oğuz ve annesi ile buluşacakları yere götürüyor. Bunu yaparken annesine örnek bir şekilde nerelerde özellikle dikkat etmeleri gerektiğini gösteriyor ve yaya geçitlerinden geçen kurallara uygun olarak sağa-sola bakıyor. Emel böylece kendine güvenmeyi de öğreniyor. Annesi ise, hangi durumları kızına daha ayrıntılı anlatması gerektiğini görüyor. Yakında Emel artık önden gidecek, annesi ise aralarında biraz mesafe koyarak arkasından gidecektir. Ve bir gün Emel yola artık yalnız çıkabilecektir.

- Çocuğunuzla, gideceği yere vardığında haber vermesi ve önceden belirlenen saatte evde olması konusunda anlaşın. Eğer, planlarda bir değişiklik olursa size haber vermesini sağlayın. Çocuğunuzun güvenilirliğine inancınızın arttığı oranda ona daha fazla serbestlik ve bağımsızlık tanıyabilirsiniz.

Hareketli çocuklar – peşlerinde anneler ve babalar

İlkokul yılları çocukların bağımsızlığı yönünde önemli bir aşamadır. Bu gelişme anneleri ve babaları da zor durumlara sokabilir. Bu konuda size fikir verecek ve destek olacak uzman çalıştıran kurumlar vardır. Öncelikle okul size destek olabilir.

- Çocuğunuzun gittiği okulda çocuklara hareketlilik kazandırmak için neler yapıldığını öğrenin. Trafik güvenliği için neler yapılıyor, örneğin okul yolunun güvenliği için öğrenci-trafik kılavuzları var mı? Okulunuzda bir okul yolu planı yapılmamışsa, bu iyi bir yeni proje olabilir.
- Veli toplantılarını diğer velilerle bu konuları konuşma olanağı sağlar. Burada bir velinin birkaç çocuğu kendi arabası ile götürmesi veya çocukların birlikte okula yürüyerek gitmeleri gibi konular ele alınabilir.

Şöyle bir projeye ne dersiniz: Uzmanlar, oyun oynayarak ve ilginç ödevler vererek çocukların algılama ve tepki yeteneklerini saptayabilirler. Diğer bir seçenek: Gençlik Trafik Okuluna (Jugendverkehrsschule) veya BVG veya S-Bahn'a bir sınıf gezisi düzenleyerek, ilkokul çocuklarının ulaşım araçlarını kullanmayı öğrenmeleri. Ayrıca, okulda spor dersinin yanısıra çocuklara serbest hareket ve koşup oynama olanağı da tanımalıdır. Okulda bunun için top, ip atlama ve benzeri aletler mevcut ise, daha da iyi olur. Gereğinde veliler bunları satın alabilmek için başış toplayabilir veya bir pazar kurabilirler. www.vcd.org adlı internet sitesinde veliler, çocuklar ve öğretmenler için çok yararlı bilgiler mevcuttur. www.mobilitaet-serziehung-berlin.de adlı internet sitesinde ve Berlin Trafik Güvenliği Ağının www.Berlin-Sicher-Mobil.de adlı internet sitesinde de yararlı bilgilere ulaşabilirsiniz.

www.stadtentwicklung.berlin.de/verkehr/verkehrssicherheit adlı internet sitesinde mevcut olan veya planlanmış olan çocuk şehir planları hakkında bilgi alabilirsiniz. Bu planlarda çocukların özellikle ilgisini çekebilecek yerler, örneğin dondurmacılar, çocuk parkları, kütüphaneler işaretlenmiştir.

Günlük yaşamda ve boş zamanlarda da çocukların neşe içinde hareket edebilecekleri ve çevreyi bilinçli bir şekilde algılayabilecekleri olanaklar mevcuttur.

- Zıplamak, yarışmak, çiçeklikler kenarında dengeli yürümeye çalışmak, hemen her yerde, parklarda, kaldırımda, hatta trafik hızı azaltılmış sokaklarda yapılabilir. Çocuğunuzun doğal hareket etme isteğine mümkün oldukça az sınır koymaya çalışın.
- Mahalle çevresinde hazine arama veya benzeri oyunlar düzenleyin (örneğin, doğum günü kutlamasında), bu oyunlar çocuğun çevreyi dikkatle gözlemleme yeteneğini geliştirir.

Diğer yararlı internet siteleri:

Aile gezileri için www.stadtentwicklung.berlin.de www.berlins-gruene-seiten.de Çocuk macera parkları ve çocuk çiftlikleri: www.akib.de

Hareket etme temel bir ihtiyaçtır. Çocuklara bu haklarının verilmesi herkesin görevidir. Anneler ve babalar bu konuda önemli faaliyetler geliştirebilirler.

Şehrimizi çocuklar için daha cazip ve güvenli duruma getirebilmek için önerileriniz varsa, bunları Şehir Geliştirme Senetörlüğüne (Senatsverwaltung für Stadtentwicklung) ve bölge belediyelerine bildirebilirsiniz. Bu kurumlarda ayrıca, şehrin belirli yerlerinde trafik güvenliğinin artırılması konusundaki görüşlerinizi (örneğin, trafik ışıklarında yayalar için yeşil yanma süresinin uzatılması, yaya geçidi oluşturulması veya hız sınırlanması gibi) aktarabileceğiniz kişiler de mevcuttur.

Görevlendiren:

Senatsverwaltung
für Stadtentwicklung

Yayımlayan:
Arbeitskreis Neue
Erziehung e.V. Berlin

Yazar:
Stephan Wiehler

Tercüme:
Safter Çınar

Düzenleme ve fotoğraf:
Typoly, Berlin
www.typoly.de

Baskı:
Kahmann Druck, Berlin

1. Baskı 2009

Alle Rechte beim
Arbeitskreis Neue
Erziehung e.V.,
Boppstraße 10,
10967 Berlin
Tel: 030/25 90 06-0

Sipariş:
Tel: 030/25 90 06-41
ane@ane.de
www.ane.de

Fotomodellerimiz Adrian, Enja, Malte,
Tillman ve Jesse'ye teşekkür ederiz.

